

DE NMV-EXCURSIES IN 2017

Onder redactie van Anneke van der Putte

Brederostraat 9, 6531 CA Nijmegen – avdp@de-stiel.demon.nl

Met medewerking van de excursieleiders

van der Putte, A. (ed.), 2019. The NMV-excursions in 2017. Coolia 62(1): 5–26.

31 Excursions were organized in 2017 by the Dutch Mycological Society (NMV). In this paper impressions of them are given by the excursion leaders. Some of the finds are highlighted and illustrated.

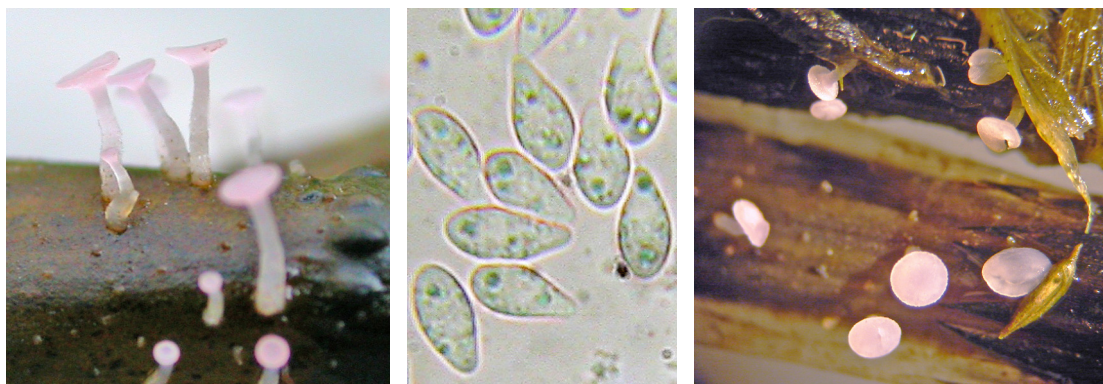
In 2017 werden 31 NMV-excursies georganiseerd (de speciale Meetnet-excursies niet meegerekend). Drie excursies werden vanwege de droogte afgezegd, van één excursie ontvingen we wegens omstandigheden geen gegevens. Het gemiddelde aantal deelnemers was behoorlijk hoog: bijna 12,5 personen per excursie. Ook het aantal vondsten was verrassend, zeker vergeleken met het magere jaar 2016. Er werden gemiddeld ruim 102 vondsten genoteerd.

Het hoogste aantal deelnemers had de excursie van Alfons Vaessen naar Elswout, namelijk 28. Een gedeelte 2de plaats wordt ingenomen door Martijn Oud (Geestmerambacht) en Leo Jalink (Meijndel), met beide 26 deelnemers. De excursie met de meeste soorten was die van Marcel Groenendaal (Beekhuizen) met 200 soorten. De tweede plaats werd ingenomen door de excursie van AnnaElise Jansen (Wageningen, Oostereng Arboretum) met 163 soorten. Deze laatste excursie leverde waarschijnlijk ook de grootste paddenstoel-vondsten-dichtheid per m² excursieterrein op, omdat het Arboretum slechts 8 ha groot is (nog geen 0,1 km²). Zie voor meer gegevens over de excursies het schema achterin dit artikel op p. 26. Hieronder volgt een aantal impressies.

15 april 2017, Schraalzand, Boxmeer (Stip Helleman)

De eerst NMV-excursie van het jaar werd gehouden in het Schraalzand bij Boxmeer, een gebied dat voor nieuwe natuur werd teruggewonnen uit landbouwgrond in ruil voor verloren bos ten behoeve van uitbreiding van een industrieterrein. Het gebied werd al eens eerder bezocht met een NMV-excursie in het voorjaar, maar vaak was het dan al te droog. Ook nu

Figuur 1. Roze vlieskelkje (*Hymenoscyphus rhodoleucus*), groeiend op dode Paardenstaart. Midden: sporen. (Foto's: Stip Helleman (links en midden), Anneke van der Putte (rechts))

was het aan de droge kant, maar met vier personen wisten we toch nog een mooie lijst van 67 soorten te bereiken. Hoogtepunt was zeker wel het Roze vlieskelkje (*Roseodiscus rhodoleucus*, in de NL lijst als *Hymenoscyphus rhodoleucus*), een heel klein roze paddenstoeltje dat vlak boven de waterspiegel op dode Paardenstaart (*Equisetum*) groeit. De oogst bestond vooral uit ascomyceten, al werd ook Tweekleurig elfenbankje (*Gloeoporus dichrous*) gevonden. Op een al wat drogere tak zat Smalsporig hangkommetje (*Merismodes confusa*). Soorten als Grijs viltmollisia (*Mollisia fusca*) op els, de Rietviltmollisia (*Belonopsis retincola*), en het Russenknolkeltje (*Myriosclerotinia curreyana*) waren ook vrij gemakkelijk op naam te brengen. Wat meer tijd kostten naderhand onder de microscoop het Schermbloeminktpuntje (*Ophioceras leptosporum*) op Berenklauw, Vroeg vlieskelkje (*Hymenoscyphus vernus*) op wilg, en Olijfgeel kruikje (*Tubeufia cerea*). Interessant was ten slotte een collectie op Wolfspoot (*Lycopus europaeus*) die op naam gebracht is als *Mollisia/Pyrenopeziza lycopi*, maar die brede wigvormige sporen heeft, die in beide genera eigenlijk niet passen, zodat deze soort nog verder onderzoek behoeft.

22 april 2017, Recreatiegebied 'Geestmerambacht' (Martijn Oud)

Voorafgaand aan de excursie was het weer enige weken zeer geschikt geweest voor de ontwikkeling van veel paddenstoelen. Ook op de excursiedag zelf was het koel, vochtig en windstil en daardoor prima weer voor veel paddenstoelen en voor een paddenstoelenexcursie. De opkomst mocht er dan ook zijn, want maar liefst 26 personen hadden zich op de parkeerplaats bij het Geestmerambacht verzameld. Een paar dagen voor de excursie was het gebied nog 'voorgelopen' en de excursieleider had toen opvallend veel puntgave exemplaren van het Gewone morielje (*Morchella esculenta*) op zes verschillende locaties ontdekt. Deze bleken

op de excursiedag echter allemaal te zijn verdwenen. Op de groeiplaatsen waren alleen nog de overblijfselen als witte 'schijfjes' op de grond van de doorgesneden stelen te zien. Tot drie keer toe werd een afgesneden steel door excursiesteden aangebracht die dachten te maken te hebben met een soort schijfzwam! Uiteindelijk werden er op een ietwat achteraf gelegen plek toch nog tien mooie exemplaren van het Gewone morielje gevonden. Maar daarmee bleek het plukdrama nog niet ten einde! Na de excursie werd gemeld dat zelfs deze exemplaren waren geplukt. Eén excursiedelnemer was namelijk na de excursie terug gegaan om mooiere foto's te maken van de morieljes, om toen te moeten constateren dat ook deze waren geplukt. Door

Figuur 2. Gewone morielje (*Morchella esculenta*). (Foto: Martijn Oud)

Figuur 3. Grote aderbekerswam (*Disciotis venosa*).
(Foto: Freek van Loon)

clypeatum), Vroege franjehoed (*Psathyrella spadiceogrisea*) en Kastanje-inktzwam (*Parasola auricoma*) waren zeer algemeen. Zonder meer prachtig was de vondst van de Roze prachtkorstzwam (*Corticium roseum*). En opvallend waren de vondsten van een aantal bijzondere franjehoeiden zoals de Zijdefranjehoed (*Psathyrella pannucioides*) en de Polderfranjehoed (*Psathyrella almerensis*) op een terreingedeelte dat de afgelopen winter onder water had gestaan. Ook de aangetroffen Bundelfranjehoed (*Psathyrella multipedata*) is een bijzonder-

sommigen werd zelfs gesuggered dat er een 'mol' onder de gelederen van excursiedeelnemers moet hebben gezeten.

Positief is gelukkig dat het Geestmerambacht zijn reputatie op het gebied van voorjaarspadenstoelen dit jaar weer volledig waar heeft gemaakt. Grote aderbekerswammen (*Disciotis venosa*), Nonnenkapkluiszwammen (*Helvella spadicea*), Kapjesmorieljes (*Mitrophora semilibera*), Vingerhoedjes (*Verpa conica*), Sleedoornsatijnzwam (*Entoloma sepium*) en Gewone morieljes werden in grote aantallen gevonden. Ook gewone voorjaarssoorten zoals Harde voorjaarssatijnzwam (*Entoloma*

heid voor de kop van Noord-Holland. Genoeg te zien geweest dus, en het aantal van 87 soorten is helemaal zo gek nog niet voor een voorjaarsexcursie.

6 mei 2017, Duinen van Voorne (Eline Vis)

De excursie van 6 mei 2017 was een opbelexcursie, want tja, het voorjaar kan wel eens een beetje te droog zijn voor een excursie. Dat was ook nu eigenlijk zo, maar niemand vond de droogte een

Figuur 4. Zijdefranjehoed (*Psathyrella pannucioides*).
(Foto: Martijn Oud)

Figuur 5. Grote stinkzwam, jong in ei (*Phallus impudicus*). (Foto: Eline Vis)

punt. Met 21 mensen gingen we op pad om vrijwel dezelfde route te lopen als het vorige jaar. Zo konden we een vergelijking maken met de droge voorjaarsperiode toen. Opvallend was de afwezigheid van de kluiфzwammen: de Bokaalkluiфzwam (*Helvella acetabulum*), de Nonnenkapkluiфzwam (*Helvella spadicea*) en de vingerhoedjes (*Verpa conica*). Wel waren er groepen mooie Harde voorjaarssatijnzwammen (*Entoloma clypeatum*) en verspreid voorkomende Gewone morieljes. De eieren van een Grote stinkzwam (*Phallus impudicus*) waren een nieuwe vondst voor dit gebied sinds lange tijd, in ieder geval voor wat betreft de laatste en misschien zelfs wel tientallen jaren. Ook nu vonden enkele specialisten korstjes, asco's en een slijmzwam, alle met bijzondere Nederlandse namen, zoals Schorsspleetkooltje (*Hysterium angustatum*), Grootsporige wrattandjeszwam (*Hyphodontia alutaria*), Naaldhouttandjeszwam (*Hyphodontia breviseta*) en (de slijmzwam) Dekselgoudkussentje (*Perichaena corticalis*). Met 48 soorten lag de opbrengst wat lager dan het jaar ervoor, maar het was een gezellige dag en de natuur was prachtig (in de vliegveldvallei waren al vele wilde orchideeën te zien).

13 mei 2017, Marnewaard, Lauwersmeer (Inge Somhorst)

18 deelnemers maar liefst verzamelden zich bij de Willem Lodewijkkazerne voor een bezoek aan de Marnewaard, het militaire deel van de Lauwersmeer. Hier aan de zuidkant ligt het Vlinderbalgbos, bestaande uit loofbospercelen – gescheiden door brede zandbanen waar rupsvoertuigen voorkomen dat de bodem dichtgroeit – en aan de zuidkant nog een enkele vochtige, grazige plek. Het omliggende open veld is hier droog en bestaat hoofdzakelijk uit grassen. Puntje van zorg was het naderend onweer, dat weliswaar prachtige luchten opleverde maar uiteindelijk rond het middaguur toch pal boven ons losbarstte. Een derde van de deelnemers werd het toen een beetje te gortig en vertrok richting auto. De rest zette meer of minder geschrokken de excursie voort.

Paddenstoelen waren er ook. De eerste vezelkoppen lieten zich zien evenals de befaamde kluiфzwammen van de Lauwersmeer, met name de Nonnenkap. Het was nog wel

even zoeken naar mooie exemplaren, maar in de randen van de tankbanen werd uiteindelijk de belofte ingelost. Verder inktzwammen, franjehoeden en breeksteeltjes, maar vooral veel ‘klein spul’, waar pas achter de microscoop een naam bij kwam, zoals o.a. de fraaie Broekboswimperzwam (*Scutellinia subhirtella* ss Kullman) die in het noorden nog nauwelijks gevonden is. Vermeldenswaard is zeker ook de Kabouterurnkorstzwam (*Sistotremella perpusilla*), al was het maar om de naam. Het is een nietig, witachtig korstje met fraaie urnvormige basidiën met 6 gekromde sterigmen, zoals ook *Sistotrema* (Urnkorstzwam) ze heeft, maar met dikwandige, cyanofiele sporen.

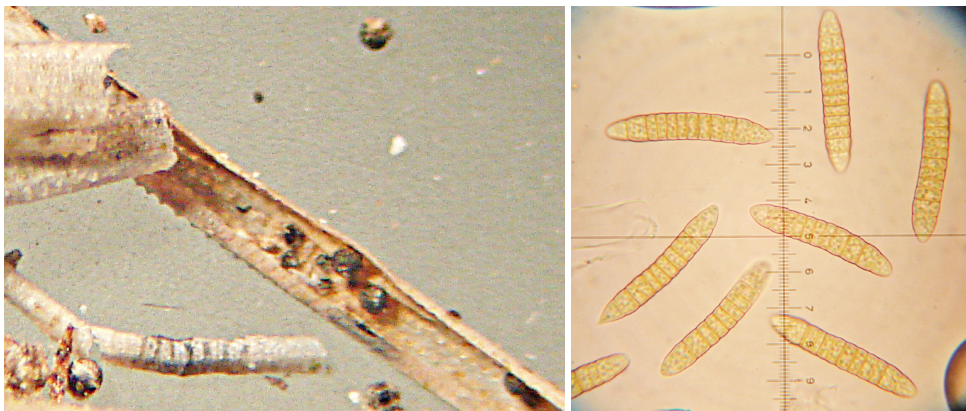
Een Rouwkorstje op een stuk loofhout stelde ons voor een probleem, zoals deze groep korstjes dat vaker doet. Het had een roze-grijsbruin, ietwat bobbelig oppervlak met ook wat geelgroene tinten en met duidelijk geelgroene strengen aan de buitenrand van het vruchtlichaam. Ook bleken cystiden aanwezig. Determinatietabellen leidden ondanks deze kenmerken naar niets. De enige mogelijkheid om verder te komen was Bernhard de Vries te vragen ernaar te kijken. Zijn advies: ‘negeer de strengen. Dan kom je uit bij het Korrelig rouwkorstje, *Tomentella galzinii*, wat verder prima klopt. De aanwezigheid van die strengen wordt namelijk nergens in de literatuur gemeld.’ Bedankt Bernhard!

Onder wederom dreigende luchten werd de terugweg ondernomen en net op tijd voor de hoosbui was (bijna) iedereen in de auto's. In drie kilometerhokken noteerden we 130 waarnemingen van 85 soorten.

20 mei 2017, Bekendelle (Jan Schreurs)

Met een zestal leden van de NMV en een viertal leden van de KNNV Oost-Achterhoek zijn we met heel mooi weer en weinig verwachtingen aan de excursie begonnen. De bijzondere voorjaarsflora van wat misschien wel het mooiste oobos van Nederland is, was al op zijn retour, maar dotterbloemen en boswederik stonden nog volop in bloei. Het uitbottende verse groen van boom- en struiklaag gaf samen met het frisse groen van de vele gele lissen in de ‘dode’ beekarmen het kenmerkende plaatje van het jaargetij. Op sommige plekken contrasteerde dat sterk met het donkere groen van de uitgebreide schaafstro-klonen. Grote fungi waren maar beperkt aanwezig. Bijzonder fraai was een heel grote groep Tijgertaaiplaten (*Lentinus tigrinus*) op een omgevallen boom in het water. De specialisten van het kleine spul vonden, zoals te verwachten is, nog wel het een en ander, zodat er totaal toch nog 57 soorten op naam zijn gebracht. Op Schaafstro werd *Phaeosphaeria berleseii* gevonden, een heel klein, eirond, ongesnaveld vulkaantje dat groeit aan de binnenkant van een schaafstro-stengel: eerste vondst voor Nederland.

Figuur 6. *Phaeosphaeria berleseii*: kleine ronde vulkaantjes zonder ‘snaveltje’, aan de binnenzijde van de stengel van Schaafstro; rechts: sporen. (Foto's: Anneke van der Putte)

Figuur 7. *Epichloe typhina ssp. clarkii* op Witbol, langs de Bielheimerbeek die grenst aan 't Maatje. (Foto: Nico Dam)

10 juni 2017, 't Maatje, Doetinchem (Marjo & Nico Dam)

Het topgebied van de gortdroge zomer van 2016 bleef in 2017 toch wat achter bij de verwachtingen (het gebruikelijke probleem bij verwachtingen, overigens). Met 13 deelnemers, bij rustig weer, vonden we 68 soorten, zonder veel spannends. Vermeldenswaard is *Epichloe typhina ssp. clarkii* (Halmverstikker, ondersoort *clarkii*), op Witbol (*Holcus*).

17 juni 2017, 'De Kaaistoep' bij Tilburg (Luciën Rommelaars)

Deze ochtend trokken we met zijn drieën 'De Kaaistoep' in, het best onderzochte natuurgebied van Nederland. De dag daarvoor was ik eerst polshoogte gaan nemen in 'De Brand' bij Udenhout. Conclusie: veel muggen en erg weinig te vinden op mycologisch gebied. Ik besloot dus voor 'De Kaaistoep' te kiezen. Ondanks de droogte hoopte ik op oevers en in moerasbosjes toch paddenstoeltjes te vinden. Ook deze dag was het droog en zonnig; eigenlijk heerlijk weer dus, maar dodelijk voor de mycoflora. Toch lukte het ons om 24 soorten te verzamelen, grotendeels kleine ascomyceetjes (17), 2 aphylophorales en 5 agaricales. Witgeringd mosklokje (*Galerina jaapii*) bleek makkelijk te vinden op mossige moerasbodems. Ook Violet elzenknoopje (*Ombrophila violacea*) aan de onderzijde van vochtig loofhout was een verrassende vondst. Typisch voor vochtig wilgenhout was Wilgenfranjekelkje (*Lachnum pudibun-*

Figuur 8. Zwartgroen geleischijfje (*Claussenomyces atrovirens*). (Foto: Luciën Rommelaars)

dum). Verder waren Zwartgroen geleischijfje (*Claussenomyces atrovirens*), Ruim knapzakje (*Lophiostoma macrostomum*), Kromsporige mollisia (*Mollisia caricina*) en Oevertulkaantje (*Neomassariosphaeria typhicola*) leuke vondsten. Nieuw voor het gebied was een variëteit van het Gewoon waterkelkje: *Hyaloscypha fuckelli* var. *alniseda*. Ook al was de oogst erg mager, het was heel gezellig en behalve van het weer genoten we ook van de Kraamwebspin, de Vuurlibel en de rupsen van de Helmkruidvlinder.

15 juli 2017, Sultansmeer (Sinie de Jonge)

Het Sultansmeer is een plas in een waterwingebied van de WMD (Waterleiding Maatschappij Drenthe) en is ontstaan o.a. als gevolg van vroegere turfwinning. Het heeft echter, evenals de andere plassen in de omgeving van Ruinerwold, zijn werkelijke oorsprong te danken aan de laatste ijstijd. De plassen zijn restanten van een soort van heuvels waarin de aarde omhoog werd geduwd door bevroren ondergrondse hoeveelheden grondwater, en worden ook wel 'pingoruines' genoemd ('pingo' is een Inuit-woord voor 'een heuvel die groeit'). Toen de ijstijd zo'n 10.000 jaren geleden ten einde liep en het ijs smolt, bleef er een meer over, waarin vervolgens veenvorming plaatsvond. Weer veel later werd door onze verre voorouders het veen gedolven en gebruikt als brandstof (turf).

Het Sultansmeer is circa 18 ha groot en ligt in twee kilometerhokken: 216/527 en 216/526, op de flank van het beekdal van de Wolda met overgangen van zandgrond naar venige gronden. Onze excursie richtte zich vooral op de inventarisatie van de moerasbosjes van het Ruinerven ten westen van het Sultansmeer. De opkomst was niet zo groot, maar met

Figuur 9. *Stemonitis spec.* (Foto: Sinie de Jonge)

5 enthousiaste paddenstoel-liefhebbers konden we in dit prachtige gebied toch 20 soorten op naam brengen. En dat aantal viel ons eigenlijk nog wel mee, na de zeer droge periode die achter ons lag. Bij het voorlopen vonden we een erg mooie, maar snel verdwijnende slijmzwam, *Stemonitis*.

29 juli 2017, Landgoed Hemmen, Zetten (Marjo & Nico Dam)

Gezien de opkomst, 24 deelnemers, stond de NMV te popelen om het paddenstoelenseizoen te laten beginnen. Gelukkig werkten ook het terrein (een loofbos met diverse lanen, op kleiige bodem) en het weer mee: er werden 146 soorten gevonden, waaronder het nodige spektakel. De pas in 2014 voor het eerst in Nederland gemelde Kleverige wasporia (*Ceriporia mellita* (Wassink, 2016)) bleek ook hier te groeien, half onderop een dikke, afgevallen tak van een loofboom. Ook vonden we drie verschillende Zwameters: *Hypomyces cervinigenus* (op Zwarte kluifzwam), *H. chrysospermus* (op boleten) en *H. stephanomatis* (op Kleine bruine bekerzwam), en als klap op de vuurpijl nog een nieuwe Mycena voor ons land, *M. scirpicola*.

Lit. Wassink, H. 2016. *Ceriporia mellita*. *Coolia* 59(3): 164-165.

5 augustus 2017, De Eese (Rob Chrispijn)

Heerlijkheid De Eese is een oud landgoed dat onder mycologen een zekere faam heeft verworven dankzij het voorkomen van bijzondere paddenstoelen. Deze kunnen hier groeien dankzij de verharding van de vele lanen met stukken baksteen en sintels van de hoogovens.

Figuur 10. De ongeslachtelijke vorm (anamorf) van de Bekerzwameter (*Hypomyces stephanomatis*) vormt witte overtrekjes over vruchtlichamen van de Kleine bruine bekerzwam (*Humaria hemisphaerica*). Karakteristiek zijn de conidiën: een centrale, bolvormige cel met een aantal kleinere bollen eromheen. (Foto's: Nico Dam)

Door de gestage uitspoeling van basische stoffen zijn de bermen minder zuur dan op arme zandgronden gebruikelijk is. In het verleden is hier wel eens de Kleibosrussula (*Russula pseudointegra*) gevonden. Ook stekelzwammen hebben het hier nog tot ver in de zeventiger jaren kunnen uithouden.

Onder de 25 deelnemers aan deze excursie bevond zich Annelies Jansen die 40 jaar terug in dit gebied onderzoek heeft gedaan. Ze constateerde dat het verschil met vroeger groot was. De lanen zijn nu omzoomd door brandnetels en grote klis of er is sprake van sterke grasgroei, een gevolg van 40 jaar stikstofdepositie. Toch viel het resultaat van deze dag absoluut niet tegen en werden er nog redelijk wat paddenstoelen waargenomen die een hekel hebben aan te veel stikstof. Zo vonden we op twee plekken de Amandelrussula (*Russula grata*), altijd weer een genoeg om tegen te komen, mede door zijn verrukkelijk geur van bitterkoekjespuding. Ook verheugend was de vondst van de Zwartwitte russula (*R. albonigra*), die net als de vorige soort als bedreigd op de Rode Lijst staat. De Kleine trompetzwam (*Pseudocraterellus undulatus*) is eveneens een kieskeurige soort die het hier nog steeds weet uit te houden. Van Menno Boosmsluiser leerden we het Zevenbladpuntkogeltje (*Mycosphaerella podagrariae*) herkennen, een ding van niks dat volgens de Verspreidingsatlas zeer zeldzaam is maar ongetwijfeld overal voorkomt waar de gastheer groeit. Behalve een aantal slijmzwammen droeg Marian Jagers enkele kleinoden bij, zoals de Kurketrekkermycena (*Hemimycena tortuosa*, zzz) en de Koolstinktaailing (*Gymnopus brassicolens*, nog erger zzz). Waardevolle bijdragen, maar voor veel deelnemers zal achteraf het meest in de herinnering blijven de aanwezigheid van Atte van den Berg. Het was de laatste keer dat we van zijn gezelschap konden genieten. Vier dagen later, tijdens een excursie van de Werkgroep IJsselmeerpolders, blies hij de laatste adem uit. Een groot verlies, waaraan in een eerdere Coolia natuurlijk al aandacht is besteed. In totaal zijn er die dag 139 soorten waargenomen, verspreid over twee km-hokken.

12 augustus 2017, Binnenduinrand Bergen-Egmond (Kees Roobeek)

Op 12 augustus werd de binnenduinrand tussen Bergen NH en Egmond aan de Hoef bezocht. De overvloedige regen aan het begin van de dag stopte om half elf en vanaf die tijd liet de zon zich regelmatig zien. De 8 deelnemers vermaakten zich met tientallen boleten, waaronder diverse soorten fluweelboleten en een tiental roodnetboleten als bekroning. Verder toonden zich vooral de nodige mycorrhizasoorten en kenmerkende duingraslandsoorten als puntmutswasplaten en piekhaarzwammetjes. De 2 bezochte km-hokken leverde respectievelijk 40 en 50 verschillende soorten waarbij verschillende, die nog niet eerder in dit gebied waren gevonden.

19 augustus 2017, Landgoed Zoelen (Joke Bosch)

Wat een geluk dat het landgoed Zoelen in handen van Staatsbosbeheer is gekomen en niet is veranderd in een golfbaan, zoals ooit gepland. Nu konden we met zo'n 25 deelnemers genieten van alle verrassingen die dit kleibos deze dag aan paddenstoelen te bieden had. Helaas niet de grote groepen amanieten, boleten en russula's die het gebied soms prijsgeeft, maar wel ruim 160 soorten, waarvan een aantal bijzonder genoemd kan worden. De 'echte' kleibossoorten werden vooral gevonden langs de oude bomenlanen, die de boomgaarden en weilanden omzomen, zoals de Goudporieboleet (*Boletus impolitus*), Kleibosrussula (*Russula pseudointegra*), Vorkplaatrussula (*Russula heterophylla*), Prachtamaniet (*Amanita ceciliae*), Rode kleibosmelkzwam (*Lactarius fulvissimus*), Streephoedridderzwam (*Tricholoma sejunctum*), Gekroesde melkzwam (*Lactarius acerrimus*), Gekartelde fluweelmelkzwam (*Lactarius ruginosus*) en Geraniumrussula (*Russula pelargonica*). Zelfs de gordijnzwammen kregen een naam, o.a. de Pitsporige gordijnzwam (*Cortinarius suburaceus*) en de Saaie gordijnzwam (*Cortinarius stemmatus*). Daarnaast boden de enorme beukenstammen die er al jaren liggen te verteren, verrassingen, zoals de Zaagselhertenzwam (*Pluteus petasatus*) en de korstvormende gaatjeszwam Gelatineuze poria (*Gelatoporia pannocincta*), die door Nico Dam herkend werd. Behalve de Kleine en de Wortelende aardappelbovist (resp. *Scleroderma are-*

Figuur 11. Gelatineuze poria (*Gelatoporia pannocincta*). (Foto: Rinus Baggerman)

olatum en *S. verrucosum*) werden ook de Uiïge en de Kale aardappelbovist gevonden (resp. *S. cepa* en *S. bovista*). Langs een ‘verboden’ pad met kans op vallende takken vanwege de Essentaksterfte vonden we een mooie groep van de Bleke sikkeldkoraalzwam (*Clavulinopsis subtilis*) en nog jonge Beukenkorrelkopjes (*Phleogena faginea*). De Vlekkende poederparasol (*Cystolepiota hetieri*) liet zich in groot ornaat zien, zodat hij bijna onherkenbaar was. In het gesloten bos stalen de Prachtmycena (*Mycena crocata*) en het Sparrenveertje (*Pterula multifida*) de show. Al met al een gezellige excursie met mooie vondsten.

2 september 2017, Elswout (Alfons Vaessen)

Elswout is een buitenplaats in Overveen bij Haarlem. Staatsbosbeheer werd in 1970 eigenaar van deze sinds de zeventiende eeuw bestaande buitenplaats, gekenmerkt door zijn fraaie Engelse landschapstijl, die in ten minste twee fasen in de negentiende eeuw is aangelegd. Het parkgedeelte wordt gekenmerkt door een rijke stinzenflora (verzamelnaam voor een bijzondere groep verwilderende voorjaarsbloemen bij oude buitenhuizen). Op deze fraaie nazomerdag verzamelden zich 28 enthousiaste mycologen bij het karakteristieke poortgebouw. Al in de eerste meters van de oprijlaan werden interessante soorten gevonden, waaronder vele exemplaren van Beukenkoraalzwam (*Ramaria subbotrytis*). De mycoflora van Elswout wordt gedomineerd door soorten van beuk. Dat komt ook goed tot uitdrukking in het aantal soorten dat uitsluitend gebonden is aan beuk: 23 in totaal. Het aantal ectomycorrhizasoorten was met 66 zeer hoog. Het totale aantal soorten was 145. Elswout liet zich tijdens de excursie van zijn beste kant zien. Daardoor lag het tempo van de excursie laag: de soortenrijke oprijlaan nam al ruim twee uur in beslag. Om toch ook nog de moshellingen met stekelzwammen te bereiken, moest op het eind van de excursie nog even flink doorgelopen worden. Tegen kwart voor vier waren we tevreden weer terug bij het poortgebouw.

De meest interessante soorten waren: Beukenkoraalzwam, Goudgele koraalzwam (*Ramaria aurea*), Violetbruine gordijnzwam (*Cortinarius balteatocumatilis*), Gelaarsde gordijnzwam (*Cortinarius torvus*), Witte galgordijnzwam (*Cortinarius emollitus*), Taaie rouwridderzwam (*Lyophyllum deliberatum*), Wollige stekelzwam (*Phellodon confluens*), Gezzoneerde stekelzwam (*Hydnellum concrescens*), Zomervaalhoed (*Hebeloma aestivale*), Bleke melkzwam (*Lactarius pallidus*), Pelargoniummelkzwam (*Lactarius decipiens*), Tweekleurige russula (*Russula veternosa*), Roze geelplaatrussula (*Russula decipiens*), Penseelfranjezwam (*Thelephora penicillata*) en Witte ridderzwam (*Tricholoma album*). Verder werd de lijst van de Elswoutse mycoflora verrijkt met een aantal meeldauwen en roesten.

9 september 2017, Ekenstein (Roel Douwes)

14 deelnemers bezochten in de stromende regen het landgoed Ekenstein, de buitenplaats Rusthoven en een stukje jong bos met eik en es van Staatsbosbeheer. Het leverde resp. 83, 17 en 52 soorten op. Van Bernhard de Vries kwam het volgende bericht: “ik had wat mee genomen zaterdag j.l. o.a. twee kastanje bladeren. Tot mijn verwondering was de parasiet zeer algemeen maar nog niet in de NMV lijst. Het is *Guignardia aesculi anamorfi*. In het voorjaar hoop ik het ascus-stadium te zien. Huub van der Aa heeft het wel eens over deze aantasting gehad (zie ook foto). Ik vond gelukkig twee soorten conidiën zoals behoort.”

Andere leuke vondsten waren o.a. Leemknotszwam (*Clavaria kriegelsteineri*), Pitsporige gordijnzwam (*Cortinarius suburaceus*), Streephoedridderzwam (*Tricholoma sejunctum*)

Figuur 12. *Guignardia aesculi*). (Foto: Bernhard de Vries)

en de meeldauw *Erysiphe flexuosa*. Ondanks de natigheid en veel verlepte paddenstoelen toch een geslaagde excursie.

23 september 2017, Laag Wolfheze (AnnaElise Jansen)

Met 12 deelnemers bezochten we 'Laag Wolfheze', een terrein van Natuurmonumenten. Het gebied is een deel van een grote 'sandr' of spoelzandvlakte, een puinwaaier van het smeltwater van een gletsjer, gevormd vlak na

de ijstijd. Beken hebben zich daarin ingesneden en creëerden zo de lager gelegen delen. Het is dan ook een afwisselend terrein met kronkelende sprengbeken, heidevelden, oude loofbossen en cultuurhistorische elementen. Op de voornamelijk zandige, stenige bodem staan gemengde bossen van zomereik en grove den en berken. In een sprengdal staan ook de beroemde Wodanseiken. Het gebied werd in 2017 door de paddenstoelenwerkgroep van de KNNV afd. Wageningen breed geïnventariseerd. Onze excursie richtte zich erop hieraan nog weer een bijdrage te leveren. Dat is met 120 soorten goed gelukt. We kamden hele stukken zorgvuldig uit - over de eerste 500 meter in het bos deden we circa drie kwartier. De aardigste vondst was wel een tweetal Roze spijkerzwammen (*Gomphidius roseus*) bij een mooie groep verse Koeienboleten (*Suillus bovinus*). En de Russula-groep werd vertegenwoordigd door 11 soorten! Als bonus was ook nog een ca. halve meter grote Pruikzwam (*Hericium erinaceus*) te bezichtigen op de parkeerplaats van een vlakbij gelegen hotel. Deze zwam verschijnt heel trouw jaarlijks op dezelfde boom (een beuk). Frans Tjallingii heeft deze in 1976 aan een groep KJN-ers laten zien. Hij vertelde erbij, dat deze groeit in wonden veroorzaakt door granaatscherven en dat er in deze omgeving - met uiteraard veel meer 'gewonde' bomen - nog meer beuken te vinden zijn met Pruikszwammen (mond. meded. Alfons Vaessen).

30 september 2017, Engelenstede (Yvonne Dijkman)

Park en recreatiegebied Engelenstede bestond vroeger uit nat heidegebied, maar werd in het begin van de 20e eeuw ontgonnen en bebost met naalddhout voor de kolnmijnen. Toen Engelenstede in 1980 in het bezit kwam van Stadsgewest 's-Hertogenbosch werd er een recre-

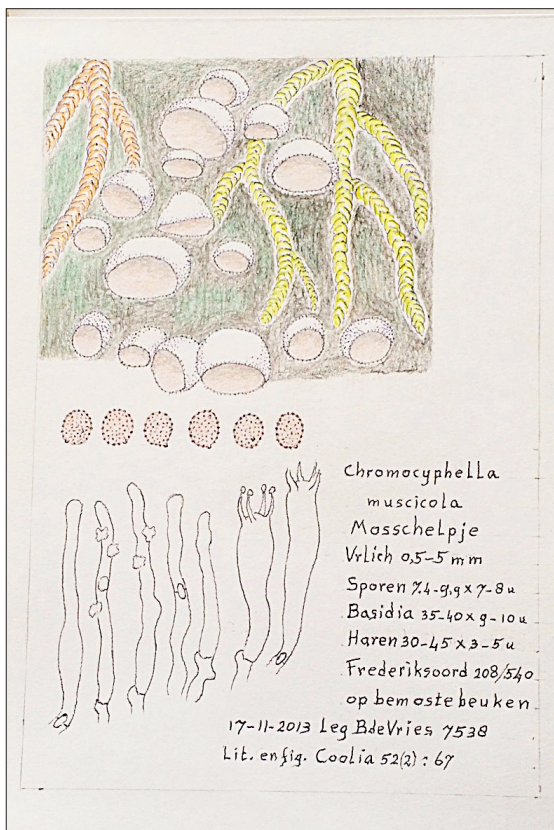
Figuur 13. De roemruchte, jaarlijks terugkerende Pruikzwam (*Hericium erinaceus*) in de buurt van Laag Wolfheze. (Foto: Anneke van der Putte)

atiegebied van gemaakt met uitgegraven poelen, weiden en open vlakten, afgewisseld met gemengd bos en loof- en naaldbos. Er werden paden aangelegd waaronder enkele fietspaden belegd met schelpen. Of het nu kwam door de weersvoorspelling (een grote wit met blauwe vlek op buienradar) zullen we nooit weten, maar er kwam maar een klein gezelschapje van drie personen opdagen. Wij gingen echter opgewekt aan het werk. Het ging weldra regenen en het bleef ook regenen, zonder dat het enthousiasme werd aangetast. Want we kregen waarvoor we kwamen. Meteen bij de parkeerplaats begon het al met Kastanjestromakelkje (*Rutstroemia echinophila*) op oude kastanjebolsters en Oranjerood trechtertje (*Loreleia postii*) op de bemoste vlakte. Daarna volgden we de route en kwamen bij elke hoek in een ander landschap terecht. Overal waren veel paddenstoelen. In talrijkheid vielen vooral Kastanjeboleet (*Xerocomus badius*) en Koeienboleet (*Suillus bovinus*) op. Aan de rand van een gemengd bosje van loofhout met dennen stonden prachtige verse exemplaren van Bruine ringboleet (*Suillus luteus*) mannetje aan mannetje. En net precies in de nacht voor de excursie waren drie groepen Parse galgordijnzwam (*Cortinarius croceocaeruleus*) opgekomen. De Rechte koraalzwammen (*Ramaria stricta*) die zich al jaren niet meer hadden laten zien, waren nu op hun twee vindplaatsen volop aanwezig. Verschillende nieuwe soorten voor het gebied werden gevonden, waaronder Gevlekte franjehoed (*Psathyrella maculata*), Kleine berkenboleet (*Leccinum schistophilum*), Bonte berkenboleet (*L. variicolor*), Kastanjestromakelkje (*Rutstroemia echinophila*), Veenmycena (*Mycena megaspora*) en Verkleurzwammetje (*Melanophyllum haematospermum*). Toen we helemaal verzadigd waren van de paddenstoelen en het trouwens nog een beetje harder ging regenen, zijn we naar huis gegaan. Er werden 127 soorten gevonden, waarvan 9 Rode-Lijstsoorten.

7 oktober 2017, Spier (Bernhard de Vries)
Het was een bescheiden opkomst. Met zijn vieren zijn we welgemoed op stap gegaan naar een bekend oud proefvlak, ooit in het kader van het onderzoek aan eikenbossen door Annelies Jansen. Natuurlijk hebben we ook de omgeving doorzocht. Het oude proefvlak, dat indertijd al-

Figuur 14. Mosschelpje (*Chromocyphella muscicola*). (Afbeelding: Bernhard de Vries)

leen door natuurlijke oorzaken veranderde, ligt er nog net zo bij. De prachtige moslaag is echter al lang onder strooisel verdwenen en de gordijnzwammen, cantharellen en stekelzwammen waren niet thuis. Evenals bij gedane voorexkursies viel de opbrengst zeer tegen met vooral soorten buiten het proefvlak. Dat de soortenlijst langer werd, was te danken aan deze bijvangsten buiten het proefvlak. Vooral de vondst van Olijfkleurig matkopje (*Simocybe centunculus*) op een beukenstammetje was voor ons bijzonder. In de Standaardlijst wordt voor deze soort niet aanbevolen het materiaal te bewaren en dat is dan ook niet gebeurd. Gezien de zeldzaamheid in Drenthe toch wel jammer. Een andere soort die ondanks de algemeenheid altijd leuk blijft is het Mosschelpje (*Chromocyphella muscicola*). Daar heb ik in ieder geval een tekening van (van een andere excursie). Overigens is men, als het seizoen matig is, blij met het gewone. In totaal vonden we 103 soorten; in het ene kilometerhok 45 en in volgende 71. Het was voor ons een mooie dag ondanks de gure wind.

7 oktober 2017, Zeepeduinen, Haamstede (Henk Remijn)

De weergoden waren ons slecht gezind. Regenbui na regenbui was ons lot en slechts vier deelnemers trotseerden het weer en kwamen op de excursie af. De start begon droog, maar al gauw viel de eerste bui. Desondanks was de oogst niet eens al te mager. Al met al vonden we 102 soorten verdeeld over 67 geslachten. Leuke vondsten kwamen uit een elzenbosje: Kleine elzengordijnzwam (*Cortinarius bibulus*) en Purperbruine fopzwam (*Laccaria purpureobadia*). Geelschubbige vezelkop (*Inocybe muricellata*) stond onder eik en op ponymest troffen we mooie exemplaren van de Grote speldenprikzwam (*Poronia punctata*).

14 oktober 2017, Beekhuizen (Marcel Groenendaal)

De kunst was het goede vertrekpunt te vinden, want er bleken bij de Beekhuizenze weg, waar afgesproken was op een parkeerplaats, een stuk of drie parkeerplaatsen vlak naast elkaar te liggen. Op een ervan stond de Kastanjebruine vezelkop (*Inocybe tjallingiorum*). Op een andere een mooie groep Goudhoeden (*Phaeolepiota aurea*). Maar toen konden we dan toch gezamenlijk vertrekken vanaf de juiste plek, met een bescheiden totaal van 7 personen. Het bos had flinke hoogteverschillen en hier en daar lag groot dood hout. Tezamen met het mooie weer viel er veel te genieten. Zo was er een enorm grote groep van de Kleine trompetzwam (*Pseudocraterellus undulatus*). Op een bekende loofhoutstronk stond de

Figuur 15. Valse teervlekkenzwam (*Ischnoderma resinosum*). (Foto: Marcel Groenendaal)

Valse teervlekkenzwam (*Ischnoderma resinosum*) er mooi bij. Verder vermeldenswaardig waren Trechtercantharel (*Cantharellus tubaeformis*), Beukenmelkzwam (*Lactarius fluens*), Donkere knolvoethertenzwam (*Pluteus plautus*), Kleine kale inktzwam (*Coprinopsis acuminata*), Okermosklokje (*Galerina cephalotricha*) en Valse sterspoorvezelkop (*Inocybe pseudoasterospora* var *microsperma*). Opgeteld kwamen we precies aan 200 soorten.

21 oktober 2017, Het Witte Veen, Haaksbergen (Marian Jagers)

Het Witte Veen, gelegen ten zuiden van Enschede, is een uitgestrekt en afwisselend natuurgebied. Het wordt begraasd door Schotse hooglanders. Daar gingen we met een klein maar select groepje op zoek naar paddenstoelen. Vooral een al wat langer geleden opnieuw ingericht boomloos deel van het terrein, ten zuiden van de camping de 'Leemkoel', bleek erg interessant. Op zo'n tiental plaatsen groeide er het smetteloos witte Witheidtrechtertje (*Omphalina mutila*), in grotere en kleinere groepen. Er werden hier ook enkele knotsjes en koraaltjes gevonden, zoals Spitse knotszwam (*Clavaria falcata*) en Bezemkoraaltje (*Ramariopsis tenuiramosa*). De mest die de koeien hadden achtergelaten leverde ook nog enkele soorten op. In het aangrenzende elzenbosje werd een elzenpropje gevonden dat begroeid was met heel kleine bekertjes. Ze bleken van het Elzenpropmummiekelkje (*Ciboria viridifusca*). Nadat een groot deel van het veld was bekeken, werd de tocht in een hoger tempo vervolgd. Ondanks dat de piek aan paddenstoelen voorbij bleek, werden nog aardig wat soorten gevonden. Het totaal voor de dag bleef steken op 119 stuks. Enkele andere noemenswaardige vondsten waren de Donkerbruine mycena (*Mycena sepioides*) en de Geweidelkorstzwam (*Dichostereum effuscatum*). De meest spectaculaire vondst werd overigens al een paar dagen voorafgaand aan de excursie gedaan tijdens het voorlopen van de route. In een berm vlakbij de camping de 'Leemkoel' stonden tot verbazing van de voorlopers twee verse vruchtlichamen van de zeer zeldzame Zwarte amaniet (*Amanita inopinata*)!

Figuur 16. Wit heidetrechttertje (*Omphalina mutila*). (Foto: Marian Jagers)

21 oktober 2017, De Klip en Meeuwenduin (Kees Pinster)

Zoals zo vaak bleek een voorspelde regendag toch zonniger te zijn dan verwacht. Met 11 deelnemers bezochten we eerst de zompige elzenbroekbosjes waar de Elzenrussula (*Russula alnetorum*), de Plooirokmycena (*Mycena rhenana*) op elzenprop, de Hazelaarschijfzwam (*Encoelia furfuracea*) en de Bruine pelargoniumvezelkop (*Inocybe obscurobadia*) gevonden werden. Op De Klip, een schraal en extensief begraasd grasland, werd weinig gevonden. Bij jonge berken stond de Baardige melkzwam (*Lactarius torminosus*). Beter werd het in het golvende duingebied van de Meeuwenhoek. In de naaldbossen stonden de Kopperode spijkerzwam

Figuur 17. Hazelaarschijfzwam (*Encoelia furfuracea*). (Fotograaf onbekend)

Figuur 18. Glanzend druivenpitje (*Leocarpus fragilis*). (Fotograaf onbekend)

(*Chroogomphus rutilus*), Roodvoetrussula (*Russula xerampelina*), Duivelsbroodrussula (*Russula sardonia*) en het Glanzend druivenpitje (*Leocarpus fragilis*).

Bij zomereiken stonden grote aantallen Schotelkluiſzwammen (*Helvella macropus*), het Muisgrijs rouwkorstje (*Tomentella cinerascens*), en de Glanzende vezelkop (*Inocybe nidiuscula*). Op het schrale mosachtige zand stonden het Zandtulpje (*Peziza ammophila*),

de Bruine aardster (*Gaeastrum elegans*) en het Wratsporig mosbekertje (*Neottiella vivida*). Op mest ten slotte veel Grote speldenprikzwammen (*Poronia punctata*) en Blauwvoetkaalkopje (*Psilocybe fimetaria*). In totaal kwamen we op 127 soorten.

Figuur 19. Roodvoetrussula (*Russula xerampelina*). (Fotograaf onbekend)

Figuur 20. Olijfgroene zwartsneesatijnzwam (*Entoloma querquedula*). (Foto: Martijn Oud)

28 oktober 2017, Robbenoordbos (Martijn Oud)

Het was droog weer met een temperatuur van 12°C, de opkomst bestond uit 12 personen en er waren behoorlijk wat paddenstoelen aanwezig. Allemaal factoren die garant staan voor een succesvolle en mooie excursie. Doordat door treinvertragingen een aantal mensen later in station Alkmaar aankwam, zette de groep zich een kwartier later dan gepland in beweging. We waren nauwelijks aan het lopen of we troffen een Appellussula (*Russula paludosa*, RL Kwetsbaar) aan langs het pad wat ons langs het dennenbos voerde. De Appellussula lijkt volgens sommigen onder ons wel in rap tempo uit de Noord-Hollandse natuur te verdwijnen, dus we waren maar wat blij met deze waarneming. Om bij de russula's te blijven: later op de dag troffen we langs een berkenlaan een aantal Bonte berkenrussula's aan. Ik weet dat er meerdere vergelende russula's bij berken voorkomen, die vaak genoeg voor Bonte berkenrussula's worden versleten, dus nam ik een paar exemplaren mee voor onderzoek. Toch kon ik er thuis tijdens de nacontrole niets anders van maken dan dat het de echte onvervalste Bonte berkenrussula (*Russula versicolor*, RL Kwetsbaar) betrof. Het zomereikenbosje binnen het Robbenoordbos heeft een reputatie als het gaat om het voorkomen van Varkensoren (*Otidea onotica*, RL Kwetsbaar). Ook dit jaar zag je die oren overal boven de grond uitsteken. Het Robbenoordbos is eigenlijk een eigenaardig on-Hollands bos, omdat de wasplaten en knotszwammetjes hier op verschillende plaatsen gewoon in het bos tevoorschijn komen. Ook dit jaar troffen we hier vuurzwammetjes en Elfenwasplaten (*Hygrocybe ceracea*) in het bos aan. De meest opvallende vondst van die dag betrof een staalsteeltje dat ik herkende van een totaal ander milieutype, namelijk het open duin. Het was de Olijfgroene zwartsneesatijnzwam (*Entoloma querquedula*, RL Gevoelig). In totaal kwamen we op circa 130 soorten.

4 november 2017, Arboretum Oostereng, Wageningen (AnnaElise Jansen)

Het Arboretum Oostereng in Wageningen wordt ook wel het 'vergeten' arboretum genoemd, omdat het verscholen ligt in bospercelen, tientallen jaren niet beheerd werd en grotendeels

overwoekerd is geweest door braamstruiken, brandnetels en esdoorns. Sinds 2011 wordt het deel van het Arboretum dat de geschiedenis heeft overleefd, weer onderhouden door vrijwilligers, door wie wij gastvrij met koffie werden ontvangen. Tijdens de excursie daarna volgden we de route door het gevarieerde parkbos met bijzondere bomen. Ofschoon deze route niet erg lang is, deden we er behoorlijk lang over omdat er veel te zien was. Er waren weinig grote en opvallende ‘show’-paddenstoelen, maar wel veel ‘klein grut’ en de liefhebbers daarvan kwamen dan ook royaal aan hun trekken. Leuk waren de vier *Crepidotus*-soorten en de er op lijkende Gewone schelpjesmolenaar (*Clitopilus hobsonii*). Ook vier *Galerina*-soorten en 18 soorten mycena’s konden we bijschrijven. Verder de Dakloze huiszwam (*Serpula himantoides*), het minuscule Rondachtig knotsje (*Typhula sphaeroidea*) op brem en Grootporiehoutzwam (*Polyporus arcularius*). In totaal 163 soorten, een heel mooie score voor zo’n niet heel erg groot terrein.

11 november 2017, Linschoten (Peter-Jan Keizer)

Het Huis Linschoten behoort tot een van de meest westelijk gelegen gebieden die deel uitmaken van de landgoederenreeks op rivierklei in de Provincie Utrecht. Het ligt vlak bij het dorp Linschoten, enkele kilometers ten zuiden van Woerden, op de klei die is afgezet door de tak van de Rijn die nu Oude Rijn heet. Het gebied is niet vrij toegankelijk, maar toestemming voor een mycologische excursie werd welwillend verleend. We waren met een groep van 10 personen. Bij het huis liggen een oprijlaan met beuken, diverse bospercelen van beperkte omvang en enige graslandpercelen. Om het huis en meer naar achter liggen waterpartijen. Door de afwisseling van bos en open gebied is een aantrekkelijk landschap ontstaan. Het was een fraaie dag, in de tweede helft van de dag opgefrist door een stevige regenbui. Zoals dat hoort, waren er typische kleibospaddenstoelen aanwezig, zoals de Grote vaalhoed (*Hebeloma sinapizans*), de Bruine kleibosgordijnzwam (*Cortinarius largus*) en de Bundelfranjehoed (*Psathyrella multipedata*). Een van de meest opvallende paddenstoelen van de dag waren enkele prachtige groepen van de Grote trechterzwam (*Clitocybe geotropa*).

Een bleekwit paddenstoeltje dat we niet meteen konden herkennen, werd thuis ontmaskerd als Gewoon elfenschermpje f. alba (*Mycena pura* f. *alba*). Van de minder algemene

Figuur 21. Grote trechterzwam (*Clitocybe geotropa*). (Foto: Peter-Jan Keizer)

paddenstoelen zijn verder vermeldenswaard de Essenzswam (*Perenniporia fraxinea*), waarover al is bericht in Coolia 61(4), de fraaie Gesteelde lakzwam (*Ganoderma lucidum*), de vaak op wat verstoorde grond groeiende Gedrongen satijnzwam (*Entoloma gerriae*) en de altijd weer opvallend gladgesteelde Hoornsteeltaailing (*Marasmius cohaerens*). Zo zie je maar dat eigenlijk elke mycologische excursie wel leuke en bijzondere waarnemingen oplevert. Alles bij elkaar werden deze dag zo'n 90 soorten gevonden.

18 november 2017, Meijendel Vinkenveld (Leo Jalink)

Al voor het vierde jaar op rij togen we rond half november naar hetzelfde natuurherstelproject in Meijendel, Vinkenveld geheten. Daardoor ontstaat een waardevolle tijdreeks. Het bezochte terrein is weergaloos mooi en wild, en rijk aan bijzondere soorten. Op 3 kilometer van zee is ruim 8 ha duin geplagd en door natuurlijke verstuiwing is het kale zand-terrein in 5 jaar tijd gegroeid tot ruim 12 ha. Op sommige plaatsen groeit helm, op andere duinsterretjesvegetatie, maar er zijn ook goed ontwikkelde mosrijke duingraslanden en diverse struweeltjes die rijkelijk bepoederd worden met vers kalkrijk duinzand, soms zo rijkelijk dat complete bomen onder het zand begraven worden. We waren met een grote groep (26 deelnemers) en we vonden ook veel. In totaal zo'n 119 taxa. Het gebied is beroemd om een nieuwkomer: de stuifbal *Tulostoma kotlabae*. We vonden maar liefst 5 groeiplaatsen van deze soort verspreid over 3 kilometer-hokken, steeds met vele tientallen exemplaren. Alle groeiplaatsen liggen op plekken waar veel stuivend zand neerddwarrelt op mosrijke vegetatie.

Sinds de eerste vondst in 2014 wordt *Tulostoma kotlabae* in dit gebied elk jaar talrijker. Ook de 3 andere *Tulostoma*'s werden herhaaldelijk gevonden. We zagen heel wat zeereep-paddenstoelen. Naast de Grote en Kleine duinvezelkop (*Inocybe serotina* en *I. vulpinella*), de talrijke Duinfranjehoed (*Psathyrella ammophila*) en het Zandtulpje (*Peziza ammophila*), ook bijzondere soorten als Grauwe trechtersatijnzwam (*Entoloma phaeocyathus*) en Zandkaalkopje (*Deconica pratensis*). Kenmerkende soorten van goed ontwikkelde duingraslanden waren ook ruimschoots aanwezig: Zwartwordende zalmplaat (*Clitopilus popinalis*), Duinmostrechtterzwam (*Clitocybe barbularum*), een echte wintersoort, Grasmosklokje (*Galerina graminea*), Duinmosklokje (*Galerina uncialis*), 6 soorten Wasplaten (*Hygrocybe* spp.), Bruine en Heideaardster (*Geastrum elegans* en *G. schmidelii*), Brede, Kortsporige en Ruige aardtong (*Geoglossum cookeianum* en *G. elongatum*, *Trichoglossum hirsutum*). Vooral de Kortsporige aardtong had regelmatig last van Aardtongzwameter (*Hypomyces papulasporae* anamorf). Andere leuke vondsten waren Piekhaarparasolzwam (*Lepiota echinella*) en Oranjegeel kaalkopje (*Leratiomyces laetissimus*). De struweeltjes brachten het totaal aantal aardsterren op vijf en de ondergestoven paardenkeutels trakteerden ons rijkelijk op zowel Grote als Kleine speldenprikzwam (*Poronia punctata* en *P. erici*). In de wat oudere bosjes vonden we onder andere de Geurende schijnridderzwam (*Lepista irina*) en de Okerwitte ridderzwam (*Tricholoma stiparophyllum*). We waren wat later dan beloofd terug bij de auto's en kregen daardoor op het allerlaatst toch nog een regenbui op onze kop, maar daar werd niet over gemopperd: een goed teken...

25 november 2017, Verenigde Harger- en Pettemerpolder (Martijn Oud)

Het weer was niet om over naar huis te schrijven, het regende geregeld en er stond een gure wind bij een temperatuur van circa 8° C. Met slechts 6 personen stapten we de Hondsbossche Slaperdijk op om naar paddenstoelen te zoeken. De dijk lag er nogal troosteloos bij vanwege het door regen en wind platgeslagen dikke pak gras. Gezien het hoge gras was er al veel te

Figuur 22. Wantsenwasplaat (*Hygrocybe obrussea*). (Foto: Martijn Oud).

lang niet gemaaid - was onze conclusie. Er waren ook geen schapen te zien op deze twee kilometer lange kleidijk, terwijl dat altijd wel het geval was geweest. Ondanks deze voor de paddenstoelen en voor ons niet erg hoopvolle situatie vonden we toch nog een aantal interessante paddenstoelsoorten die de aanvankelijk stemming in mineur onder de excursiedeelnemers aanzienlijk verbeterde. Tijdens het wandelen kwamen we geregeld mossige plekken tegen die niet met het verstikkend dikke gras waren bedekt en waar wel degelijk mooie soorten te vinden waren. Hier stonden groepjes Sterspoorsatijnzwammen (*Entoloma conferendum*, RL Gevoelig), in gezelschap van Elfenwasplaten (*Hygrocybe ceracea*, RL Gevoelig). En een honderd meter noordwaarts stonden zowaar een paar Bruine trechter-satijnzwammen (*Entoloma sericeoides*, RL Kwetsbaar) op de kruin van de dijk. Deze soort werd enige jaren geleden voor het eerst op de Slaperdijk gevonden en neemt hier duidelijk toe. Jaren geleden werd op deze dijk (heb ik mij laten vertellen) het eerste exemplaar van de Onaanzienlijke satijnzwam (*Entoloma occultopigmentatum*) gevonden als nieuw voor de wetenschap. Nu vonden we hem zowaar weer terug. Inderdaad heeft deze satijnzwam, die wat lijkt op een gewone Bruine satijnzwam, alleen intracellulair pigment in de hoedhuid. Dit in tegenstelling tot de hoedhuid van de Bruine satijnzwam.

We lieten ons niet kennen, want ondanks de regen stapten we aan het eind van de Slaperdijk over op de Oude Schoorlse zeedijk. Daar troffen we op een paar bekende oude groeiplaatsen een aantal mooie grote Wantsenwasplaten (*Hygrocybe obrussea*, RL Bedreigd) aan. Na enige discussie over waar deze wantsengeur op lijkt, vonden we ook nog een paar groepen Papegaaizwammetjes (*Hygrocybe psittacina*). Na de vondst van een grote heksenkring van Paarssteelschijnridderzwammen (*Lepista saeva*, RL Kwetsbaar) togen we door wind en regen terug naar huis met een lijst van in totaal circa 40 gevonden soorten.

Overzicht aantal deelnemers en aantal vondsten NMV-excursies 2017

Datum	Plaats	Leiding	Aantal deelnemers	Aantal soorten
15 april	Schraalstrand Boxmeer	Stip Helleman	4	67
22 april	Geestmerambacht	Martijn Oud	26	87
29 april	Zeewolde	Yvonne & Gerrit van Duuren	geen gegevens	
6 mei	Duinen Voorne	Eline Vis	21	48
13 mei	Vlinderbalgboos	Inge Somhorst	18	85
20 mei	Winterswijk	Jan Schreurs	6	57
27 mei	Twente	Marian Jagers	afgezegd	
3 juni	Kasteel Genbroek	Jo Bollen	afgezegd	
10 juni	't Maatje, Doetinchem	Marjo & Nico Dam	13	68
17 juni	Kaaistoep Tilburg	Luciën Rommelaars	3	24
24 juni	Ankeveensche plassen	Aad Termorshuizen	afgezegd	
15 juli	Sultansmeer, Weerwille	Sinie de Jonge	5	20
29 juli	Landgoed Hemmen	Marjo & Nico Dam	24	146
5 aug.	Heerlijkheid De Eese	Rob Chrispijn	25	139
12 aug.	Bergen	Kees Roobeek	8	40 + 50
19 aug.	Landgoed Zoelen	Joke Bosch	25	160
2 sept.	Elswout	Alfons Vaessen	28	145
9 sept.	Landgoed Ekenstein	Roel Douwes	14	90
23 sept.	Laag-Wolfheze	AnnaElise Jansen	12	120
30 sept.	Engelensede	Yvonne Dijkman	3	127
7 okt.	Spier	Bernhard de Vries	4	103
7 okt.	Zeepeduinen	Henk Remijn	4	102
14 okt.	Beekhuizen	Marcel Groenendaal	7	200
21 okt.	Witte veen	Marian Jagers	4	119
21 okt.	De Klip en Meeuwenhoek	Kees Pinster	11	127
28 okt.	Kranenkamp	Mike Hirschler	5	97
28 okt.	Robbenoordbos	Martijn Oud	12	130
4 nov.	Oostereng Wageningen	AnnaElise Jansen	11	163
11 nov.	Kasteel Linschoten	Peter-Jan Keizer	10	90
18 nov.	Meijendel	Leo Jalink	26	119
25 nov.	Harger- en Pettemer-polder	Martijn Oud	6	40
			-----	-----
		Totale	335	2718
		Gemiddelde aantallen	12,4	102